

Gedachtenmaskerade

Gedachtenmaskerade

om te lachen, huilen of te kotsen

Alexander Freiberg

© Alexander Freiberg 2022

Titel: Gedachtenmaskerade

Auteur: **ALEXANDER FREIBERG**

Uitgeverij U2pi, Den Haag, www.uitgeveriju2pi.nl

Druk: JouvBoekdrukkerij.nl

Illustratie: **OCTAVIA MOLEA**

Omslagontwerp: **JEROEN VAN DER STARRE**

Vertaling: **EMMA MOURITS** en **SITA RITSMA**

ISBN/EAN 978 94 9324 097 1

NUR 320

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de auteur.

Ik dacht dat het vandaag woensdag was, en wat denk je... er werd mij net gezegd dat het donderdag is. Er is ongemerkt een dag aan mij voorbijgegaan, want ik weet niet meer wat ik met de woensdag gedaan heb. Dat heeft mij aan het denken gezet. Hoeveel dagen zal ik in het verleden niet verloren hebben, zonder het zelfs maar te beseffen, en hoeveel zal ik in de toekomst nog verliezen, zonder het te weten!

Naar links of naar rechts afslaan is vaak alleen maar een smoesje, om de rechte weg te vermijden. Of de drukte.

Bij mensen, net als bij dieren, is soms de waarde van het kadaver groter, dan het levende lichaam.

Volkswijsheden: Kijk eens hoe mooi die man piano speelt, en toch heeft hij tuberculose gekregen.

Of, een andere wijsheid: mijn buurman stond ieder ochtend heel vroeg op, hij deed regelmatig aan gymnastiek, 25 keer buigen en opstaan, 25 knieheffingen, 's ochtends en ook 's avonds, daarna ging hij iedere dag een uur wandelen, en toch is hij doodgegaan. Nou, wat zeg je daar nou van?

Liefde betekent ook om met geduld voor de zesde keer te luisteren naar dezelfde jeugdherinneringen, zonder in slaap te vallen of te zeggen, dat je juist nu iets anders te doen hebt.

Voor een stier bestaan er maar twee soorten koeien: goede en slechte. Maar als het dier iets meer filosofisch wordt – stieren hebben soms van dergelijke momenten –, dan delen zij ze anders in, ook in twee categorieën: levende koeien en dode koeien. Hun wijsheid doet je versteld staan.

Na een aantal discussies en ruzies met iemand, begin je op een bepaald moment ook ruzie met hem te hebben in je gedachten, zelfs zonder dat die persoon aanwezig is. Je hebt hem nu daar, in je hoofd, zonder dat hij er ook werkelijk is. Hoe kan je daarvan afkomen?... Het is eenvoudig, zeggen sommigen, het is onmogelijk, zeggen anderen. Wat zeg ik?... Wat zal ik zeggen?... Ik zeg niets, omdat ik zoiets ook heb meegemaakt; ik kan alleen zeggen dat het eerder onmogelijk is dan eenvoudig.

Voor een vlijmscherp mes hoef je niet bang te zijn; bang zijn moet je alleen voor je eigen onhandigheid, en die van anderen.

Wij houden soms ook van het soort acteurs, die het voor elkaar krijgen op bevel te spuwen, met gemak tot wel 4 meter, zonder enig probleem. Een andere keer vinden we het soort actrices leuk die, ook zonder een bepaalde rol te spelen, hun haar naar achteren werpen, ongeveer 3 keer per minuut, en jou zonder ook maar met hun ogen te knipperen in de ogen kijken, en met een treurige glimlach fluisteren: wat jammer dat ik getrouwd ben, wij zouden samen zo gelukkig geweest kunnen zijn...

Wat merkwaardig is de moraliteit van deze 21e eeuw, waarin wij ons nu bevinden: het individu wordt ertoe aangezet enige lelijke, illegale en immorele dingen uit te voeren, en hij wordt daar goed voor betaald. Maar van hem wordt wel een perfecte moraliteit verwacht tegenover diegene die hem daarvoor betaalt.

Er bestaan slechte films, goede films en belangrijke films. Bij de belangrijke films wordt de vraag niet gesteld of die goed is, of slecht. Maar vraag me niet waarom. Anderen beweren, dat zij dat wel weten.

Door de eeuwen heen heeft men de zonde steeds anders uitgelegd. Zeker is, dat er altijd dezelfde vraag werd gesteld: wat is een zonde, wie moet gezien worden als een zondaar en wie niet? Door alle tijden, in alle talen, bij alle religies en in alle hoeken van de wereld zou het probleem eenvoudiger uitgelegd kunnen worden, begrijpelijk voor iedereen, door eenvoudig-

weg te zeggen, dat je zondigt als je schade toebrengt aan een ander, of aan meerdere anderen. Maar dat werd nooit gezegd. Waarom niet? Het is simpel: sommigen hadden het recht en de macht om anderen te beschadigen, door hun rijkdom, door de wetgeving en door de wil van de plaatselijke goden. Zijzelf waren de wet, de wetgeving, en zelfs ook de goden.

Behoed je voor de rijken, die hun kont afvegen met heel goedkoop toiletpapier. Maar ook voor de armen, die een buitengewoon duur papier gebruiken.

Als je met iemand telefoneert zie je hem natuurlijk niet persoonlijk, maar merkwaardigerwijze voel je, zonder je te vergissen, of deze glimlacht of niet. En je voelt het niet alleen, maar je ziet het ook echt voor je. En als je brein snel genoeg werkt, dan heb je gelijk door of deze al je geld wil inpikken, of slechts een gedeelte.

Als je Paus zou willen worden in Rome, is het niet voldoende om bijzonder gelovig te zijn. Of, preciezer gezegd, het is zelfs helemaal niet nodig om gelovig te zijn. Er wordt iets anders van je gevraagd. Wat precies? Ik weet het niet. En zelfs als ik het zou weten, zou het toch voor niets zijn, want er wordt ook gevraagd om precies op de juiste tijd op de juiste plaats te zijn en bovendien ook nog de juiste persoon te zijn. Je ziet, het is allemaal niet zo simpel.

De vierkante hoofden hebben een groot voordeel op de ronde. Wat is dat voordeel?... Wat zou het kunnen zijn?... Ik weet het niet meer. Wat jammer dat ik het vergeten ben. Maar, daarentegen hebben ze ook een groot nadeel. Wat is het ook weer?... Ik wist het toch... Ik dacht echt dat ik het wist... verdikkie en verdomme, wat een pech, wat is dat nou, dat ben ik ook vergeten.

De echte ongelukkigen zijn niet diegenen die niets meer kunnen, maar eerder diegenen die niet het feit aanvaarden, dat zij niets meer kunnen.

Dirigenten, regisseurs of goede politici, evenals strategen in het leger, weten het personeel, dat hen ter beschikking staat, op zo'n manier te gebruiken dat zij het maximale rendement er uithalen. En als de resultaten niet goed genoeg zijn, schuiven ze, heel eenvoudig, de schuld altijd op het uitvoerende personeel. Dat is de gewoonte, en zo wordt het nog steeds gedaan, al sinds het allereerste begin van de wereld.

Hoe merkwaardig het ook klinkt, maar sommige mensen worden maar één keer geboren en de geschiedenis vergeet ze nooit meer. Anderen, heel velen zelfs, worden een aantal keer achter elkaar geboren – precies zoals de eerste keer, of in verschillende reïncarnaties – en toch hebben ze geen kans.

Chirurgen, seriemoordenaars en ook de bankiers, hebben een andere kijk op de wereld, en op de gang van zaken op onze aarde, dan de gewone mens, die zich bezighoudt met andere beroepen.

De mens van de 21^e eeuw is tot de conclusie gekomen, dat zijn belangrijkste doel en zorg moet zijn, om zich goed te voelen, steeds beter en beter, zo niet excellent. Dat is zijn streven. En daarna, als hij zich dan heel goed voelt, zal zijn tweede zorg en streven moeten zijn, om al diegenen, die zich in zijn onmiddellijke omgeving bevinden te helpen, om zich ook goed te kunnen voelen, zodat zij meer kracht en enthousiasme krijgen, waarmee zij hem dan weer kunnen helpen, om zich nog veel beter te gaan voelen.

Het geluk hangt alleen af van de stand van zaken: van de innerlijke toestand, van de uiterlijke toestand, en vooral van de financiële toestand, waarmee, in geval van nood, al die andere toestanden veranderd kunnen worden volgens je wensen.

Een uitstel van een dag of twee is in je eigen voordeel; een uitstel voor een langere tijd, of oneindig, is tot nadeel en schade van een ander. Maar, van welke aard dit dan ook zal zijn, en hoe kort of hoe lang dat uitstel dan ook zal zijn, het zal te denken geven. En wanneer de uitstellen zich vaak herhalen, en door de hoeveelheid de grens overtreden, zullen er nieuwe wetten ontstaan, en boetes en straffen komen, om de schade voor anderen te kunnen voorkomen.

Het uitstel is de meest zachteardige en draaglijke toestand van de mislukking.

Wat jammer dat er zoveel mooie dromen verloren gaan vanwege de concurrentie en vanwege belangenconflicten: zoveel gevallen waarbij de buurman aan de rechterkant een droom heeft gehad die, volgens hem, bijzonder mooi was en veel meer aandacht verdient dan de droom van de buurman aan de linkerkant. En dan ook zo veel gevallen, waarin een van de burens juist de pech had dat zijn melk zuur is geworden, of dat bij een ander juist zijn poes ziek is geworden, of dat weer een ander juist een verschrikkelijke nachtmerrie had, en daardoor zo in de war en verstoord geraakt is, dat hij 4 maanden lang helemaal niets meer wil horen van de dromen van anderen.

Je groeit op z'n best in de nabijheid van groten. En je krimpt het snelst, en wordt snel kleiner in het gezelschap van de kleintjes. Je gaat op ze lijken...

In de filmindustrie bestaan er acteurs, geliefd, zeer gewaardeerd, en beroemd geworden, die van nature een wijze uitdrukking op hun gezicht hebben, al vanaf hun geboorte, terwijl ze in werkelijkheid die wijsheid, af te lezen op hun gezicht, helemaal missen. Buiten de filmwereld echter, zul je voldoende wijzen vinden die niets van zulke trekken op hun gezicht hebben, en die verplicht zijn bij iedere stap hun wijsheid te bewijzen. Gewoon pech.

Orde betekent, met andere woorden: zoals ik wil, of zoals wij willen dat de dingen in elkaar moeten zitten. Wanorde: zoals hij wil, of zoals zij willen.

Het meest gebruikte gespreksonderwerp in het dagelijkse leven is de toestand van het weer. Overal en ononderbroken wordt gesproken over de weersomstandigheden. De formule klinkt altijd ongeveer zo: wat zeg je ervan, wat een mooi weer hebben we vandaag, vraagt één van beiden. De andere antwoordt zoiets als: ja, inderdaad, het is een mooie dag. Of: wat zeg je daar wel niet van, hoe hard het regent? En de ander antwoordt ongeveer zoiets als: inderdaad, het regent echt stevig, hij denkt daar precies hetzelfde over. De twee partijen zijn het met elkaar eens, het is eenvoudig te begrijpen voor iedereen, er wordt geen hogere opleiding van je verwacht, en ook geen ongeschonden moraal.

Het grootste deel van de gasten die je huis binnenkomen, hebben op hun gezicht een glimlach van medelijden, of een glimlach van afgunst.

Geluk is die toestand van een persoon, waarin deze zich nog veel beter dan heel goed voelt: hij heeft het niet te koud en niet te warm, hij heeft geen honger en ook geen dorst, zelfs niet als hij twee dagen niets te eten of te drinken heeft gehad, en wordt niet gestoord door de radio van de buurman of gehinderd door zijn reuma; de wereld lijkt hem een prettige, aangename omgeving, waarin het de moeite waard is om te leven. De gelukkige heeft het gevoel dat hij een gedeelte van de wereldschatten bezit, dat hij sterk is, en niet afhankelijk van anderen. Hij heeft het gevoel dat hij onmiddellijk zou kunnen vliegen, als hij dat zou wensen. Zelfs boven de wolken.

Maar er bestaat ook een andere variant van geluk, waarbij de persoon in kwestie minder overweldigd is door gevoelens, en ook echt, daadwerkelijk, rijk en sterk is, omdat hij werkelijk een gedeelte van de schatten van de wereld bezit. En niet alleen dat hij niet afhankelijk is van anderen, maar bovendien dat vele anderen afhankelijk zijn van hem. En wat betreft het vliegen

boven de wolken, dat is voor hem ook geen probleem – alle noodzakelijke vervoersmiddelen staan hem onmiddellijk ter beschikking. Deze variant van geluk is wel enigszins droog en saai, en het heeft geen kleur, en ook geen parfum. Hier wordt nooit gesproken over gevoelens, emotie, poëzie, romantiek of andere van dat soort bijkomende elementen. En, ondanks dit alles, is het merkwaardig, ook voor de statisticus, hoe velen bereid zouden zijn zelfs hun ziel te verkopen voor deze variant. Maar voordat ik het vergeet, er bestaat nog een variant van het geluk, wel een beetje primitief, maar heel gewaardeerd en wijd verspreid, in het bijzonder in de derde wereld, maar ook in de tweede, en zelfs in de vierde wereld. Een variant, waarin gevoelens helemaal geen rol meer spelen, evenmin als bezittingen, en de fysieke of sociale toestand. Hier wordt er alleen gewerkt aan het bereiken van het geluk volgens de formule: zoveel mogelijk plezier, met zo min mogelijk kosten.

De vraag is eenvoudig: hoeveel tolerantie kunnen we opbrengen voor de fouten van anderen? Het antwoord is ook eenvoudig: dat hangt af van wie er voor de schade moet opdraaien.

Als je ziet dat iemand heel erg zijn best doet om iets voor elkaar te krijgen, onvermoeibaar, volhardend en vastberaden, maar dat het hem niet lukt, en je ziet van een afstand al dat hij helemaal niet handig is, dan krijg je medelijden met hem. Maar niet alleen dat, dat is nog niet alles, je wordt overvallen door een lichte duizeligheid, benauwdheid en soms zelfs door maagkrampen. Onbewust, ergens in de diepte van je ziel, stel je je voor dat jij dat zou kunnen zijn, in zijn plaats.

De arts, net als de politicus, krijgt niet alleen te maken met de ziekte van de patiënt, maar ook met de fouten van zijn collega's uit het verleden.

Als we zouden beginnen na te denken over de manier van lachen, en een kleine berekening zouden maken, zomaar voor onszelf, zonder gebruik te maken van de statistieken, die toch ook nauwelijks bestaan op dit terrein, zal het resultaat van dit onderzoek duidelijk maken dat de helft van de bevolking niet kan lachen, en ook niet weet hoe dit moet. Zij hebben het niet gezien bij hun ouders, hebben het niet van jongs af aan geleerd op school, of ergens anders van anderen, en hebben er ook geen reden toe, omdat in hun omgeving alles eerder om te huilen is dan om te lachen. Van de andere helft, die is overgebleven, lacht alleen de helft, een heel klein beetje, net zo weinig om hun mond niet zo ver te hoeven openen zodat hun gebrekkige gebit te zien zou kunnen zijn. En dan, slechts een kwart van het overgebleven kwart lacht zoals je eigenlijk zou moeten lachen – omdat ze te jong zijn, en sowieso over van alles en nog wat lachen, of doordat ze te oud zijn, en sowieso niet meer beseffen wat er in hun omgeving gebeurt.

Muziek kan je gunstig stemmen, maar ook je eetlust bederven – afhankelijk van de muziek en hoe deze wordt uitgevoerd. Met woorden is het niet anders; zij kunnen je tot leven brengen, maar ook doden – afhankelijk van de woorden, en van diegene die ze uitspreekt. En ook nog van de eventuele muzikale begeleiding.

Iedereen maakt zich zo nu en dan belachelijk. De kunst is alleen, om je niet te vaak op meerdere plaatsen binnen een te korte tijd belachelijk te maken.

In de toekomst zullen wij zeker gevangenissen hebben zo groot als landen, of landen, die getransformeerd zullen worden tot gevangenissen. Deze zullen heel goed worden bewaakt, en eenmaal daarbinnen opgesloten, zal het onmogelijk zijn om eruit te ontsnappen. Alle landen zullen hun ernstige wetsovertreders daarnaartoe sturen, en zullen vanzelfsprekend voor hun onderhoud moeten betalen, op basis van een contract. Er was al een calculatie gemaakt, en de experts hebben berekend, dat de kosten per gedetineerde veel lager zullen zijn dan nu, wanneer ieder land zijn eigen gevangenissen heeft. De oorspronkelijke bewoners zullen de hele tijd werk hebben, er zal daar geen werkeloosheid bestaan, want allen zullen gespecialiseerd zijn als bewakers, koks, kappers, tandheelkundigen of begrafenisondernemers, afhankelijk van wat er nodig is. De beroepen van advocaat, rechters of politiebeamten zullen helemaal verdwijnen: hier worden alle klanten al kant en klaar berecht ontvangen, al veroordeeld in het land van herkomst. Simpel en goedkoper kan het niet.

Het leven is te kort om je de luxe te permitteren om dezelfde fout te herhalen. En wel hierom, omdat je in je omgeving tijdgenoten hebt, die niet van de ene op de andere dag zullen vergeten wat jij hebt gedaan – en deze zijn er ook morgen nog, in levenden lijve, met hun geheugen. Dus ook morgen zullen er geen anderen zijn, die niet weten wat jij hebt gedaan.

Met een goede leugen kom je heel ver – je bouwt zelfs een nieuwe wereld. Maar wel eentje, die een niet te lang leven beschoren is.

De pech heeft geen toelichting nodig. Ook geen commentaar. Hij is duidelijk, heel precies, en kan met niets verward worden.

De waarde van de mensen in levende of in dode toestand is verschillend, van mens tot mens, van continent tot continent en van land tot land. En als je meer wilt weten over alle de-

tails en verschillen in waarde, zou je zo mogelijk naar meerdere plaatsen moeten verhuizen, en meerdere keren moeten sterven, steeds op een andere plaats. Dit zal niet lukken, dat is duidelijk, zeker niet wat betreft de wederopstanding; en daarom, jammer, jammer... zal je er niet meer achter kunnen komen hoe de zaken ervoor staan op andere plaatsen, met de waarden van de mens, in levende toestand, of dood.

Niet altijd kun je ideeën hebben waarmee je de wereld zult verbazen. Daarentegen zal je de wereld wel altijd de gelegenheid kunnen geven om medelijden met je te hebben – voor je streven en voor je mislukkingen.

De praktijk heeft uitgewezen dat we voor alles wat ons vandaag gratis gegeven wordt, zullen betalen, misschien zelfs morgen al. En ook nog eens heel veel.

De conserveermiddelen, steeds meer en meer aanwezig in voedingsmiddelen, verkorten het leven van de gebruikers aanzienlijk, maar vermeederen de bezittingen en verlengen, in dezelfde mate, het leven van de fabrikanten. Dus, een duidelijke, mathematische, omgekeerd evenredige verhouding.

Iedere serieuze kunstenaar weet dat hij al diegenen, die veelvuldig en met enthousiasme spreken en discussiëren over kunst, moet vermijden, en zelfs niet eens in hun buurt moet komen. Hij weet dat, overal waar serieus werk gedaan wordt, er geen tijd is voor lange besprekingen. Gedachtewisselingen voeren alleen de toeschouwers, terwijl de spelers, net als bij het voetbalspel, hard moeten werken en uitbundig zweten.

Vaak zijn we zo bezig met tijdverspilling, dat er voor niets anders tijd overblijft.

Zovele wijzen houden zich alleen bezig met stomiteiten en banaliteiten, omdat ze geld nodig hebben en ervoor betaald worden. Zovele stommeriken, gekken en geestelijk gestoorde houden zich bezig met wijze dingen, en bezetten banen en functies, van waaruit zij onvermoeibaar en ononderbroken hun wijsheden verspreiden. Vanzelfsprekend worden ze hier heel goed voor betaald, veel beter dan op de plaatsen, waar de wijze mensen bezig zijn met stomiteiten en banaliteiten. Het is ze gelukt, die banen op tijd in te pikken, vóór de anderen – ze hadden geluk, dat is hun talent.

Hoe vaak gebeurt het niet, dat we sommige situaties bekijken en beoordelen alsof het zou gaan over een tijdelijke toestand, maar eigenlijk zien we het verkeerd. We hebben hier te maken met een definitieve toestand – al sinds een lange tijd definitief.

Na een aantal jaren van functioneren worden niet alle dirigenten en politici kundiger, of beter in hun beroep; maar allen echter, worden meer gevreesd. Zij kennen de gang van zaken beter, hebben overal relaties, en als je niet alles doet wat zij willen, onmiddellijk en zonder commentaar, word je er uit gegooid.

De rijkdom laat niemand onveranderd. Sommigen maakt hij mooier, en anderen lelijker.

De woorden “rijp en volwassen” kunnen meerdere verschillende betekenissen hebben. Ten eerste: zij kunnen een leeftijd aan-